

MARK HODGKINSON

FENOMEEN.
REBEL.

NOVAK
DJOKOVIC

SPORT

INLEIDING

Subtiel is anders, maar mensen die een tafel in het Novak Restaurant boeken, verwachten – en verlangen – ook geen subtiliteit. Op de televisieschermen aan de wanden is een zich eindeloos herhalende reeks glorieuze en tegelijk nostalgische tennisbeelden te zien, maar het geluid staat uit. Je zou het Novak-stalgie kunnen noemen, want het zijn allemaal beelden van oude tenniswedstrijden, waaronder de beste die hij ooit heeft gespeeld. Novak Djokovic vindt het weliswaar geen goed idee om televisie te kijken tijdens het eten, aangezien je maaltijd dan aan negatieve emoties kan worden blootgesteld, maar voor zijn eigen restaurant in Belgrado heeft hij een uitzondering gemaakt, want hier kun je alleen positieve vibes verwachten.

Bij binnenkomst loop je eerst langs het Djokovic-waterornament voor je, bovenaan de trap, oog in oog komt te staan met een levensgroot, als een soldaat uit het Chinese terracottaleger uitgedost standbeeld van de tennisspeler, dat een emotionele maar op een of andere manier ook alwetende en onverstoorbare indruk maakt. Vervolgens word je ontvangen door de maitre d'. De decoraties maken een nogal giganteske indruk, en waarom ook niet? Er zijn enorme glazen vitrinekasten waarin enkele van Djokovic' trofeeën zijn uitgesteld. Onderweg naar je tafeltje wordt je aandacht getrokken door een ingelijst, inspirerend bedoeld citaat – *'Make it Happen'* – waaromheen kaarsjes branden, zodat de woorden een nogal religieus aura krijgen. Er is ook een soort metalen, driedi-

mensionale sculptuur die Djokovic' logo moet voorstellen. Voor zover de wanden niet in beslag zijn genomen door televisieschermen, zijn ze bedekt met foto's van Djokovic die tennisballen slaat of overwinningsbekers ten hemel heft.

Er is een met honderden oude tennisballen gevulde zuil, alsof zijn restaurant overeind moet worden gehouden door al het harde werken en zweten op het oefenveld. Wie weet, misschien zitten er ballen bij die hij zelf geslagen heeft. Er is zelfs een felgekleurd, bijna psychedelisch schilderij waarop Djokovic als kind met een tennisracket zwaait, om ons eraan te herinneren hoe het allemaal begonnen is. Mocht je dat nog niet duidelijk zijn: je bent verdwaald in de wereld van Novak Djokovic (waar ook glutenvrije gerechten op de kaart staan).

Voor wie pas in Belgrado is aangekomen en op zoek is naar Djokovic – en meer wil weten over wie hij is en hoe hij denkt – is het Novak Restaurant een goede plek om te beginnen. Je bent net geland en analyseert de psychologische betekenis van een menu dat versierd is met tennisballen. Wat is de smaak van succes? Die vraag probeert dit restaurant te beantwoorden. Maar als je hier zo zit en, omringd door stilstaande en bewegende beelden van de tennisser, je risotto met paddenstoelen, je tomatensalade en je Novak-taartje naar binnen werkt, begin je je toch iets af te vragen: wie dringt hier wiens hoofd binnen? Het is nagenoeg onmogelijk een ander restaurant te vinden, waar ook ter wereld, waar iemands beroemdheid op zo'n alomvattende, door multimedia ondersteunde wijze wordt verheerlijkt. Nog moeilijker is het om een restaurant zoals dit te vinden dat ook nog eens het eigendom is van de steratleet en zijn familie. Dit is allemaal niet hatelijk of

sarcastisch bedoeld. Het is een leuk en prettig restaurant, het eten smaakt goed, en als je ooit in Belgrado bent, moet je er beslist naartoe gaan. Maar het Novak Restaurant is – op een goede manier – ook nogal overweldigend. Het is meer, veel meer, dan je je had kunnen voorstellen. Dat geldt voor bijna alles in Djokovic’ verhaal.

Djokovic is de succesvolste tennisspeler uit de geschiedenis. Hij is de GOAT, *the greatest of all times*, de grootste aller tijden. Dat is op zich al interessant. Wat het verhaal nog aantrekkelijker maakt, is hoe hij zo succesvol geworden is: de bommen en de ontberingen uit zijn verleden en zijn recente ervaringen in een ‘gevangenis’ in Melbourne, plus alle andere geestelijke worstelingen die gepaard gaan met het streven naar de top. Djokovic is ook nog eens de meest eigenzinnige, onconventionele en progressieve tennisspeler die er is. Ja, Djokovic voert zijn split-steps en slide-steps met meer zwier en souplesse uit dan wie dan ook. Mede dankzij oude nummers van The Beatles (waarover later meer) slaat niemand een bal beter terug dan hij. Wat hem vooral zo interessant maakt is niet hoe hij beweegt of de bal raakt, maar hoe hij denkt. Hij is de origineelste denker van de tenniswereld, misschien wel van de hele sportwereld.

Misschien ben je al een fan van Djokovic. Je maakt deel uit van #NoleFam. Of misschien ook niet, maar ben je toch door hem geïntrigeerd. Waar je belangstelling ook vandaan komt, als je het moderne tennis met al zijn psychodrama echt wilt begrijpen en waarderen, zul je in het hoofd van Djokovic moeten rondneuzen. Op zoek gaan naar Novak betekent dat je zo diep als je kunt in zijn psyche moet zien door te dringen.

1

Gouden kind

Wanneer je diep in Novak Djokovic' schuilkelder afdaalt – de plek waar hij tijdens de NAVO-bombardementen van 1999 zoveel nachten doorbracht – krijgt je het gevoel dat je jezelf onderdompelt in Joegoslavisch beton. Lage betonnen plafonds. Betonnen muren met vochtplekken die op je af lijken te komen. Betonnen vloeren. Zelfs de lucht – waarvan hier beneden niet al te veel voorhanden is – heeft een vage betongeur. Mensen hebben het weleens over het 'betonschap' van Belgrado, vanwege het overdadige gebruik van dit bouwmateriaal dat sommige buurten kenmerkt. Niets van dat alles is echter genoeg om je voor te bereiden op het grimmige grijs van deze bunker onder een brutalistisch flatgebouw in Banjica, een wijk die een paar kilometer ten zuiden van het centrum van Belgrado ligt.

Het ligt niet alleen aan het kille, ruwe en ongenaakbare beton. Het komt ook doordat je je voorstelt hoe Djokovic en de andere mensen zich gevoeld moeten hebben in deze schuilkelder. Je krijgt het gevoel dat deze plek nog steeds getekend is door angst, verwarring en toenemende woede, alsof het beton om je heen deze emoties heeft geabsorbeerd en nu weer naar je uitstraalt.

Voor Djokovic, die elf was toen Servië door NAVO-gevechtsvliegtuigen werd bestookt, was dit een plek vol angst en afschuw, een plek waar hij 'emotioneel beschadigd' raakte. Als hij hier zat

wist hij niet wat het volgende moment hem, zijn twee jongere broertjes Marko en Djordje en zijn ouders Srdjan en Dijana brengen zou. Dit was de veiligste plek die er was, want de schuilkelder was gebouwd als atoombunker voor een eventuele kernoorlog. Je kwam de bunker binnen door een metalen deur met de kleur van zuurstofrijk bloed en liep dan een betonnen trap af, die naar twee stalen deuren leidde. De zwaarste van de twee moet ongeveer dertig centimeter dik zijn geweest, zoals je in een bankkluis of onderzeeër zou verwachten. De buurtbewoners sloten die deuren met grote wielsloten af om zichzelf tegen eventuele explosies en branden te beschermen.

Maar zelfs hier, in die bom- en vuurbestendige kelder, wist iedereen dat je nooit helemaal veilig kon zijn. Dat zelfs een atoombunker je niet tegen een directe voltreffer zou kunnen beschermen. In het halfduister probeerde Djokovic op het gezicht van zijn moeder af te lezen hoe hij zich moest voelen. Als zij er angstig uitzag, en dat was meestal zo, wist hij dat hij ook bang moest zijn.

De verborgen, in beton vereeuwigde kelder is grotendeels nog precies zoals in de jaren negentig. Het is een tijdcapsule die je terugvoert naar de periode waarin Djokovic een bang, verward kind was, te midden van veel andere bange en gedesorïenteerde kinderen en volwassenen. De kelder brengt je terug naar straaljagers die laag overvlogen met een geluid alsof ze gaten in de nachtelijke hemel boven Belgrado scheurden. En terug naar het overweldigende, eindeloze gebulder van bommen en raketten. (Weliswaar werd dat gedempt door het beton, maar de angst van die mensen in de schuilkelder tijdens die vreselijke en eindeloos lijkende nachten was er niet minder om.)

In zekere zin, al moet je hier misschien lijfelijk aanwezig zijn om dat echt te begrijpen, krijg je in deze schuilkelder bijna het gevoel dat je binnendringt in een deel van Djokovic' persoonlijkheid. De bunker bestaat uit een reeks opeenvolgende kamertjes en donkere hoeken en terwijl je met kungfu-achtige bewegingen de spinnenwebben wegveegt, begin je te begrijpen waarom Djokovic' vroegere burens, maar ook nieuwere bewoners, hier niet graag komen. Djokovic zelf is slechts een paar keer teruggekomen om niet te vergeten hoe die bunker er precies uitzag. De emoties en gevoelens die hij had toen hij hier zat, zal hij echter nooit vergeten.

Er staan een paar oude leunstoelen en wat rieten stoelen. Mogelijk waren diezelfde meubels er in 1999 ook al. De rommel op de tafels en de vloeren is misschien al net zo oud. Een kwart-eeuw. Aan het plafond hangen lege fittingen. De lampen die er zijn, stralen een zwakke, gele, chemische gloed uit die er nauwelijks in slaagt de duisternis te verdrijven. Eén ding is nu wel anders dan toen, zo vertelt een buurman die wist waar de sleutel lag en de kelder voor ons geopend heeft: in 1999 lagen er matrassen op de vloer. Op een van die matrassen lag Djokovic bibberend onder een deken, terwijl Belgrado de niet erg benijdenswaardige premier had om als eerste Europese hoofdstad het doelwit te worden van een NAVO-bombardement, met als doel de terugtrekking van het Servische leger uit Kosovo af te dwingen.

Djokovic was 'omsingeld door de dood', zoals hij het zelf ooit uitdrukte. Buiten die bunker, zo herinnert hij zich, gloeide Belgrado met de kleur van een rijpe mandarijn. Was de stad het ene moment nog verduisterd, het volgende werd hij verlicht door NAVO-aanvallen. Een middenweg was er niet. Achtenzeventig

nachten lang vlogen de toestellen af en aan om hun bommen af te werpen. Zodra het luchtalarm afging, haastte de familie Djokovic zich naar de schuilkelder onder de flat van zijn opa Vladimir. Toen de bombardementen begonnen, woonden Novak, zijn broers en zijn ouders tweehonderd meter verderop in een gebouw zonder schuilkelder. Ze moesten door het donker, de chaos en het lawaai hun weg zien te vinden.

Volgens Srdjan Djokovic veroorzaakte de lente van 1999 een levenslang trauma. Novaks naaste herinnering is een avond in de eerste week van de bombardementen waarin de familie rond drie uur 's nachts wakker schrok van explosies in de buurt van hun flat en het geluid van brekend glas. In haar haast om uit bed te springen stootte zijn moeder haar hoofd tegen een radiator, waardoor ze buiten bewustzijn raakte. Het leek wel of ze een eeuwigheid roerloos op de grond bleef liggen, ook al duurde het in werkelijkheid misschien slechts een paar seconden. De drie broertjes Djokovic huilden. Toen Dijana weer bij bewustzijn was, probeerde het gezin naar de schuilkelder te komen, maar ze zagen bijna geen hand voor ogen. De straatlantaarns waren gedoofd en er hing rook. De straaljagers en explosies maakten zoveel lawaai dat ze elkaar niet konden verstaan, zelfs niet als ze vlak naast elkaar stonden en in elkaars oren schreeuwden.

In de chaos en paniek struikelde Novak over een steen. Hij viel, haalde zijn handen en knieën open, en toen hij omhoogkeek zag hij een grijze driehoek van staal 'door de lucht razen'. Pas later zou hij te weten komen dat het een F-117 stealth-bommenwerper was. Het is een beeld dat hem altijd is bijgebleven: die dodelijke driehoek die uit het niets tevoorschijn kwam en raketten afvuurde op

het slechts enkele straten verderop gelegen ziekenhuis. Dat zag er, met zijn horizontaal gelaagde ontwerp, uit als een ‘enorme, met vuur gevulde clubsandwich’. Djokovic dacht dat zijn laatste uur geslagen had. Een seconde later was het toestel alweer verdwenen. Het gezin liep verder naar de schuilkelder. Ook al geniet Djokovic nog zo van het aanzwellende gejuich als hij een belangrijke punt scoort, toch is hij nog bang voor plotselinge, harde geluiden. Een brandalarm kan hem hevige schrik bezorgen.

Om dichterbij de schuilkelder te zijn, verhuisde het gezin naar de driekamerflat van Djokovic’ opa op de eerste verdieping. Behalve een gewone voordeur was die ook nog voorzien van een metalen hek. Buiten trilden de straten van de explosies, binnen zaten de kinderen te bibberen van angst.

De eerste paar nachten wel, in elk geval. Daarna veranderde er iets. De gezinnen in de schuilkelder accepteerden de nieuwe werkelijkheid, en aangezien ze toch hier beneden moesten zitten, konden ze maar beter wat afleiding proberen te zoeken. De mensen zaten dicht op elkaar – Djokovic schat dat het flatgebouw uit vijftig woningen bestond, elke vierkante centimeter van de betonnen vloer was bezet – te kaarten of te zingen en speelden potjes Monopoly, Risk en andere bordspellen. De schijn van normaliteit ging echter niet erg diep. In die kelder vol lichamelijk ongemak en mentale druk werden diepe, levenslange banden gesmeed. Rond die tijd maakte Djokovic kennis met een jongen van zijn eigen leeftijd, Neven Markovic, die op dezelfde verdieping van het flatgebouw woonde. Markovic, die later profvoetballer zou worden, was Djokovic’ getuige toen hij met Jelena Ristic trouwde en is nog altijd een van zijn beste vrienden.

Een paar minuten in die kelder zijn genoeg om naar frisse lucht en natuurlijk licht te verlangen. (Het is een akelig idee avond na avond naar die schuilkelder te moeten.) Buiten wordt het betongrijs afgewisseld door muurschilderingen die Djokovic voorstellen. Onder Djokovic' oude flat staat een schildering waarop hij tussen zijn grootvader en Jelena Gencic, zijn eerste coach, staat. Loop een eindje verder langs de betonnen speelplaats – waar Djokovic als kind al tennisballen sloeg – en je komt nog een portret van hem tegen, met daaronder in het Servisch de woorden: 'Wij vertrouwen op God.' Een van de buurtbewoners wees me erop dat er een onnodige fout in die schildering zit, want Djokovic slaat zijn backhand met zijn linkerhand. Dat doet nauwelijks iets af aan de kracht van deze schildering en wat deze atleet voor de inwoners van Banjica betekent: een van hen heeft iets gepresteerd op het wereldtoneel.

Het groepje jongeren dat rondhing in de buurt van Djokovic' vroegere flat was erg positief over hem, niet zozeer vanwege zijn tennis (hun oma's waarschuwen als zijn wedstrijden op televisie te zien zijn en dringen erop aan dat ze meekijken), maar omdat hij zo vrijgevig is. Ze praten over het geld dat hij aan de buurtschool heeft gedoneerd voor de aanschaf van lesmateriaal en vertellen dat hij, wanneer hij in de stad is, altijd tijd vrijmaakt om de overwinningsbeker uit te reiken aan de winnaar van het voetbaltoernooi dat op het betonnen veldje is gespeeld. Want ondanks alle verschrikkingen die Djokovic in Banjica heeft meegemaakt, heeft hij toch ook goede herinneringen aan deze plek, aan de tijd waarin hij buitenspeelde met zijn vriendjes. (Ook al heeft hij op die betonnen speelplaats zo vaak zijn knieën opgehaald dat hij niet be-

grijpt dat ze nog niet beschadigd zijn, en heeft hij meerdere keren per ongeluk een bal door de ramen van de burens op de begane grond geslagen, waarna hij snel de benen moest nemen.)

Het trauma is onuitwisbaar. Op de weg terug naar het centrum van Belgrado kom je langs een oud militair complex dat in 1999 is gebombardeerd en nooit is herbouwd. Naar sporen van de oorlog hoef je in deze stad niet lang te zoeken, ook al willen de meeste mensen, Djokovic inbegrepen, het verleden liever achter zich laten.

Jarenlang werd Djokovic van binnenuit verteerd door woede. Hij beschouwde de bombardementen van 1999 als de 'ultieme wreedheid' en net als veel andere Serviërs zat hij vol boosheid en zelfs wraakgevoelens. Die innerlijke woede droeg hij van kinds af aan met zich mee, tot ver in de volwassenheid. Djokovic kon niet begrijpen waarom de NAVO-lidstaten hadden besloten om gezamenlijk een klein land te bestoken en bommen te gooien op wat in zijn ogen weerloze mensen waren. 'De littekens van deze emoties, van deze woede, draagt iedereen nog steeds met zich mee,' zei Djokovic ooit. Aan het begin van zijn carrière gebruikte hij die woede als bron van energie; energie die hem de nodige successen bezorgde. Hoewel Djokovic, zoals hij het zelf omschreef, 'vastzat' in die haat en woede, kon hij er in elk geval zijn voordeel mee doen. Hij tenniste met woede en die woede leverde hem resultaten op.

Toch realiseerde Djokovic zich na verloop van tijd dat gevoelens als 'haat, wraak en verraad' ook een blok aan je been kunnen worden. Ze remmen je af, zowel in je carrière als op het persoonlijke vlak. Hij wilde zulke gevoelens niet langer met zich meedragen.

Volgens Djokovic wordt het gevaar dat zijn woede zich uiteindelijk tegen hemzelf had kunnen keren goed duidelijk gemaakt door de gelijkenis over de slang en de zaag van de timmerman. De slang verwondt zich per ongeluk aan de zaag en denkt dat het stuk gereedschap hem heeft aangevallen. In zijn woede en wraakzucht slingert de slang zich om de zaag, met als gevolg dat hij doodbloedt.

Djokovic erkent dat niet iedereen in Servië evenveel heeft geleden en even zwaar getraumatiseerd is. Djokovic' familie mocht van geluk spreken, want zij raakten hun huis niet kwijt en hadden ook geen doden te betreuren, al stonden er op de lijsten met slachtoffers in de kranten soms ook namen van mensen die zijn ouders kenden. Hij heeft zich het verdriet van Serviërs die familie of vrienden kwijtraakten nauwelijks kunnen voorstellen. Djokovic zal de NAVO-bombardementen, de doden en de verwoestingen nooit vergeten. De graffiti met *'fuck nato'* in Belgrado heeft hij ongetwijfeld gezien, maar toch heeft hij voor vergiffenis gekozen. Hij heeft het weloverwogen besluit genomen aan zichzelf en zijn emoties te werken en te leren omgaan met de woede die hij in zich droeg. Djokovic wil zijn energie niet langer uit die woede putten, maar uit liefde, en 'liefde is vergiffenis'.

Dat was niet makkelijk voor hem, maar Djokovic is ruimdenkend – iets waar we later in dit boek dieper op in zullen gaan – en hij heeft gezegd ook zijn hart te willen openen. 'Novak heeft de plek waar vergiffenis woont blijkbaar bereikt en is eerder dan iemand anders dat gedaan zou hebben tot dat inzicht gekomen,' aldus Dusan Vemic, die Djokovic leerde kennen toen de toekomstige tennisster pas zes of zeven jaar was, en die later zijn coach

was tijdens de ATP Tour. ‘Novak is als mens altijd bezig met groeien en leren. Zijn instelling is op groei gericht en hij is iemand die altijd doorleert op de school van het leven. Hij heeft een fase in zijn leven bereikt waarin hij probeert te begrijpen waarom mensen bepaalde beslissingen nemen. Hij probeert zich in hun positie te verplaatsen en zo rationeel mogelijk te zijn.’

Volgens Jelena Jankovic, een Servische tennisspeelster en voormalig nummer één op de wereldranglijst voor het damesenkelspel, is Djokovic sterker geworden nadat hij zijn woede achter zich liet. ‘Als land word je boos als je gebombardeerd wordt. Dat is heel angstaanjagend. Maar wij gewone mensen konden daar niets aan doen,’ zei ze. ‘Als je daar overheen kunt komen, word je sterker als mens, en dan doe je je best om wat met je leven te doen en naam voor jezelf te maken.’

Volgens Bogdan Obradovic, zijn jeugdcoach die hem al vanaf zijn tiende kent, heeft het Servisch-orthodoxe geloof Djokovic geholpen om vergiffenis te schenken. ‘Dat is Novaks filosofie. De meeste Serviërs benaderen dit vanuit een orthodox standpunt,’ zegt Obradovic. ‘We zijn tot vergeving in staat.’ Djokovic slaagde erin niet in het verleden te blijven steken. ‘Als je vastzit in [woede],’ zei Djokovic ooit, ‘wat maak je dan van je leven?’

Als het even kon, probeerde Djokovic de bommenwerpers een dag op de hielen te zitten. Nadat hij met de zorg en toewijding van iemand die naar een luxe buitensociëteit ging zijn sportkleding had aangetrokken en zijn tennistas had ingepakt, ging hij rond zonsopkomst van huis om te zoeken waar die nacht bommen en raketten waren ingeslagen. Hij zocht naar vers verbrand gras, nieuwe bom-

kraters en nog maar net verwrongen staal en beton. Naar plekken die nog smeulden na de aanvallen van de vorige avond.

Dat lijkt nu misschien gruwelijk of pervers, maar er zat een bepaalde logica achter het systeem. Djokovic en zijn familieleden luisterden naar de radio om te horen waar de vorige avond bommen waren gevallen en gingen de volgende ochtend juist naar die buurt, want de kans dat de NAVO-bevelhebbers de volgende dag weer precies dezelfde plekken als doelwit zouden uitkiezen was erg klein. Djokovic moest ook de klok in de gaten houden: als ambitieuze jonge tennisser moest je in het Belgrado van de lente van 1999 ook het patroon achter de NAVO-bombardementen proberen te doorgronden. Je moest erachter zien te komen – en ondanks alle angst ervoer hij dat soms als een spelletje – wat het veiligste tijdstip was om op de baan te staan. Vaak was het rond zonsopkomst het rustigst, maar soms ook rond lunchtijd.

Als Djokovic nu in Belgrado komt, traint hij meestal op chique, gelikte locaties waar je gezien kunt worden, met duur uitziende mannen en vrouwen die op het terras boven de buitenbanen (er zijn ook binnenbanen) aan hun espresso's nippen. Maar als kind speelde hij vaak bij de Partizan Tennis Club. De enigszins armoe-dig uitziende tennisclub, met graffiti op de buitenmuren en afbladderende groene verf op de binnenmuren, levert geen mooi plaatje op voor Instagram, maar heeft een vriendelijke, bescheiden sfeer zonder kapsones. De club probeert niet te pronken met zijn band met Djokovic. Er hangen weliswaar Djokovic-posters in de hal, maar die zijn oud en vergeeld – nog uit de tijd dat Adidas hem sponsorde – en de wand ertegenover hangt vol met foto's van Ana Ivanovic, die slechts één grandslamtoernooi gewonnen

heeft. Maar er is geen standbeeld of een andere vorm van officiële aandacht voor dat de succesvolste tennisspeler uit de geschiedenis hier vroeger heeft getraind. Er staat slechts één borstbeeld, maar dat is van een vroegere generaal die een rol heeft gespeeld in de geschiedenis van de club.

Zelfs in een tijd waarin elke keuze die je maakte grote gevaren met zich meebracht, kon tennissen bij de Partizan Tennis Club extra riskant zijn: de club lag dicht bij Banjica, maar ook in de buurt van een militaire academie, en die trok regelmatig de aandacht van de bommenwerpers. Zijn moeder maakte zich grote zorgen: stel dat de NAVO een bom op het tennisveldje van haar zoon gooide?

Een paar weken na het begin van de NAVO-bombardementen gebeurde er iets onverwachts: veel inwoners van Belgrado besloten niet langer bang te zijn. ‘Na zoveel doden en zoveel verwoestingen besloten we ons gewoon niet meer te verstoppen,’ schreef Djokovic in *Eten om te winnen*. De erkenning dat je machteloos stond tegenover de vuurkracht van de NAVO, dat je je lot moest accepteren, gaf je een bepaalde vrijheid, aldus Djokovic. Die verandering van mentaliteit gold ook voor hem en zijn familie. Ze gingen niet langer elke avond naar de schuilkelder. Novaks moeder nam een fatalistische houding aan tegenover het risico te moeten sterven en zei tegen haar gezin en andere mensen in de kelder dat ze gek zou worden als ze hier nog een nacht moest doorbrengen. Ze nam haar gezin mee terug naar hun flat en als de NAVO daar een bom op gooide, dan was dat blijkbaar voorbestemd. Djokovic dacht er, ongetwijfeld beïnvloed door zijn ouders, net zo over. ‘Als we geraakt worden, worden we geraakt. Wat kun je daaraan doen?’